



Analiză de nevoi pentru integrarea în dialogul social a entităților relevante pentru învățământul profesional și tehnic

STUDIU DE CAZ MUNICIPIUL REȘIȚA

Cuprins

Despre acest raport	1
Capitolul 1 - Cine și cum se stabilește oferta pentru învățământul profesional și tehnic la nivel local	1
1.1. Actorii cheie și atribuțiile lor	2
1.2. Structuri consultative la nivel local: consorțiu regional și CLDPS	4
1.3. Documente cheie pentru setarea ofertei ÎPT	5
1.4. Procesul de setare a ofertei ÎPT	7
Capitolul 2 - Situația ÎPT la nivel local - municipiul Reșița	11
2.1. Oferta școlară pentru IPT - dual și provocări legate de ocuparea locurilor	11
2.2. Populația școlară - prima mare provocare. Abandonul școlar și migrația, o pierdere de 10% a populației școlare	12
2.3. A doua mare provocare: supradimensionarea planului de școlarizare la filiera teoretică. Ponderea teoretic versus ÎPT	13
2.4. A treia provocare: Corelare deficitară a ofertei școlare la nivel de județ	15
2.5. Agenți economici, ucenicie, practica, parteneriate/dual - cum arată cererea dinspre agenții economici	15
2.6. Mecanismele decizionale și funcționarea lor la nivel local	16
2.7. Bună practică pentru ÎPT – cazul Reșița	16

Despre acest raport

Analiza de nevoi pentru integrarea eficientă în dialogul social a celor mai relevante entități la nivel local pentru învățământul profesional și tehnic - studiu de caz municipiul Piatra Neamț – a fost realizată de experții Centrului Român de Politici Europene (CRPE) în perioada august – septembrie 2022 în cadrul proiectului **Parteneriat pentru Dezvoltare locală în domeniul ocupării tinerilor din Învățământul Profesional și Tehnic din municipiile Piatra Neamț și Reșița prin formare, consultare și dialog** (iulie 2022 – septembrie 2023).

Proiectul își propune să faciliteze crearea, respectiv revitalizarea unor platforme de dialog, care să reunească toți actorii relevanți din învățământul profesional și tehnic în Reșița și Piatra Neamț: autorități publice locale, școli, ONG-uri, parteneri sociali și mediul de afaceri, inspectorate școlare județene, agenții locale de ocupare a forței de muncă, etc. Pentru a putea vedea la lucru o asemenea strategie integrată pe plan local, proiectul propune un set de activități de documentare, formare, consultare, aplicare de instrumente de cercetare și dialog care să vină în sprijinul celor implicați.

În realizarea analizei de nevoi, experții CRPE au documentat și analizat o serie de documente de strategii publice, funcționarea mecanismelor de consultare la nivel local, atribuțiile, rolurile și implicarea fiecăruia din actorii cheie, nivelul de ambiție și de realizare a obiectivelor pentru fiecare din administrațiile locale analizate.

În fiecare din cele două comunități au fost realizate un număr de zece interviuri detaliate cu actori cheie, experți, decidenți publici, reprezentanți ai instituțiilor publice și actorilor angrenați în setarea cadrului, cererii, ofertei pentru învățământul profesional și tehnic. O serie de concluzii și direcții de acțiune la nivel local și național rezultate în urma analizei noastre vor contribui substanțial la creșterea eficienței dialogului structurat la nivel local și, mai mult, la o bună practică ce poate fi replicată în alte comunități.

Capitolul 1 - Cine și cum se stabilește oferta pentru învățământul profesional și tehnic la nivel local

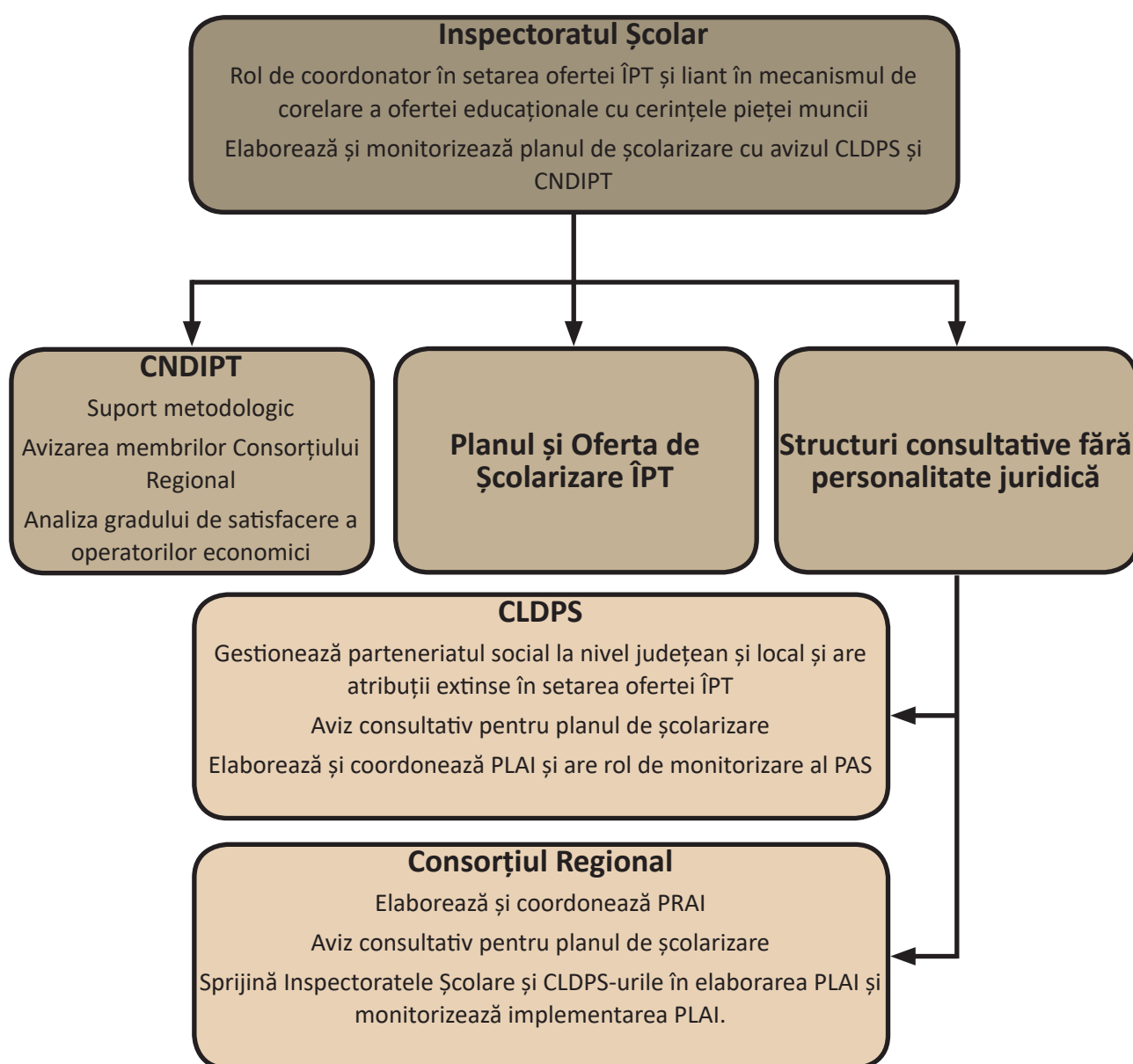
Setarea ofertei pentru învățământul profesional și tehnic (ÎPT) la nivel local are în centrul său un proces care implică un număr ridicat de actori care, în teorie, trebuie să translateze prioritățile și nevoile operatorilor economici și elevilor/școlilor într-un plan anual de școlarizare. Acest plan se fundamentează (sau ar trebui să se fundamenteze) pe un cadru legislativ solid, documente strategice la nivel național, regional și local, și, poate cel mai important, un proces transparent și consolidat de consultare a tuturor actorilor relevanți pentru ÎPT. În practică, procesul este afectat de numeroase blocaje și, de multe ori, de indicatori și activități neîndeplinite, respectiv consultări limitate care nu corespund planurilor puse pe hârtie, așa cum apar ele în documentele strategice.

Ecosistemul de setare a ofertei IPT oferă rolul central Inspectoratelor Școlare, susținute în acest demers de CNDIPT (Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic), ce oferă suport metodologic, și de un proces de consultare și avizare ce include structurile consultative de la nivel de județ

– CLDPS (Comitetul Local de Dezvoltare a Parteneriatului Social) și regiune – Consorțiul Regional. Setarea ofertei trebuie să țină cont de documentele strategice – PRAI (Plan Regional de Acțiune pentru Învățământ) la nivel regional, PLAI (Plan Local de Acțiune pentru Învățământ) la nivel județean și local și PAS (Planul de Acțiunea al Școlii) la nivelul unităților de învățământ.

Alți actori cheie sunt autoritățile publice locale, cu un grad diferit de implicare și, de multe ori, informal și de suport (doar în condițiile în care aceștia își propun ca obiectiv local dezvoltarea ofertei ÎPT). Această încrengătură de roluri poate conduce însă la neclarități în divizarea responsabilităților fiecărei entități, mai ales în situația în care avizul CLDPS și coordonatorului regional CNDIPT este unul consultativ, iar importanța celor doi actori a fost diminuată semnificativ în ultimii ani în urma unor modificări legislative.

1.1. Actorii cheie și atribuțiile lor



Inspectoratele școlare au rolul central în setarea ofertei ÎPT la nivel județean. Având rol de liant în tot mecanismul de corelare a ofertei educaționale cu cerințele pieței muncii, inspectoratele școlare coordonează planul și propunerea cifrei de școlarizare, beneficiind de suportul metodologic al CNDIPT și fundamentându-și propunerea pe o serie de criterii stabilite prin cadrul legal (demografie, piața forței de muncă, economie, educație), corelarea numărului de elevi cu numărul de clase propuse și în urma procesului de promovare și consultare a ÎPT la nivel județean și local. Planul de școlarizare are nevoie de avizul reprezentantului regional al CNDIPT și cel al CLDPS, însă acesta este consultativ.

În elaborarea planului și cifrei de școlarizare, inspectoratele școlare trebuie să urmărească etapele și acțiunile propuse anual prin ordin al Ministerul Educației și Cercetării¹. Acest ordin include termenele de referință și detaliile aferente fiecărei activități. Inspectoratele școlare intermediază între solicitările operatorilor economici și capacitatea școlilor de a îndeplini aceste cerințe, definesc planul de școlarizare și contribuie la analiza de îndeplinire a acestuia (neîndeplinirea planificării privind numărul de clase afectează în primul rând oferta ÎPT).

Inspectoratele școlare au inclusiv un rol logistic (asigură secretariatul acestei structuri) semnificativ și asigură participarea membrilor CLDPS și Consorțiilor Regionale la întâlnirile de lucru ale acestor structuri consultative și participarea activă a membrilor CLDPS la actualizarea PLAI. Inspectoratele școlare solicită partenerilor sociali participarea în cadrul CLDPS și asigură funcționarea acestuia. Acestea au un rol cheie și în implementarea unor seturi extinse de măsuri și acțiuni din PRAI și PLAI (mapare resurse disponibile, evenimente de promovare, consultare, informare). Împreună cu CJRAE (Centrele Județene de Resurse și Asistență Educațională) și cu suportul CNDIPT, inspectoratele școlare sondează opțiunile elevilor pentru a fundamenta planul de școlarizare, analizează propunerile școlilor prin oferta de școlarizare în corelare cu opțiunile elevilor, și promovează oferta ÎPT la nivelul operatorilor economici și altor actori relevanți la nivel local.

Toate aceste responsabilități se traduc prin conturarea inspectoratelor școlare ca cel mai important actor atât în procesul de elaborare și definitivare a planului, dar și în componenta de consultare și monitorizare/evaluare.

CNDIPT (Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic) oferă suport metodologic în procesul de setare a ofertei ÎPT. CNDIPT este o instituție centrală, aflată în subordinea Ministerului Educației și Cercetării, cu scopul de a contribui la dezvoltarea unui învățământ profesional și tehnic de calitate și care asigură, printre altele:

- coordonarea activităților Consorțiului Regional,
- centralizează, avizează și propune ajustări în creionarea planului de școlarizare în raport cu solicitările operatorilor economici,
- oferă suport în elaborarea documentelor strategice – PRAI, PLAS și PAS,
- oferă suport metodologic în setarea ofertei ÎPT,
- reprezentantul regional al CNDIPT (prin intermediul Consorțiului Regional) avizează planul și cifra de școlarizare ÎPT.²

¹ Pentru anul școlar 2022-2023, calendarul de activități este explicat în subcapitolul următor sau varianta sa extinsă poate fi accesată online - *CALENDARUL etapelor și acțiunilor pentru stabilirea cifrei de școlarizare în învățământul dual și în învățământul profesional de stat pentru anul școlar 2022 2023*

² Conform Hotărârii Guvernului nr. 855 din 26 noiembrie 1998 privind înființarea CNDIPT, acesta “asigură coordonarea științifică și dezvoltă metodologiile de proiectare, dezvoltare, implementare și revizuire a calificărilor și curriculumului pentru învățământul profesional și tehnic, asigură coordonarea științifică și dezvoltă metodologii de proiectare a sistemului de evaluare și de certificare a formării profesionale specifice învățământului profesional și tehnic.”

1.2. Structuri consultative la nivel local: consorțiu regional și CLDPS³

Consoțiul regional este o structură partenerială consultativă, fără personalitate juridică, în sprijinul CNDIPT și Inspectoratelor Școlare. Consoțiul are un rol important în elaborarea și monitorizarea documentelor strategice de la nivel regional (PRAI) și contribuie la armonizarea politicilor și documentelor cheie de la nivel regional, județean și local. Consoțiul regional:

- elaborează și actualizează PRAI, monitorizează și evaluează implementarea acestuia,
- sprijină Inspectoratele Școlare și CLDPS-urile în elaborarea PLAI și monitorizează implementarea PLAI.

Consoțiile regionale beneficiază de suport metodologic din partea CNDIPT și avizează planul de școlarizare.

(i) Operatori economici, patronate, sindicate și ONG-uri: Câte un reprezentant din partea fiecărui CLDPS ca reprezentant al operatorilor economici, al organizațiilor sindicate, al fiecărei Camere de Comerț și Industrie.

Consoțiile regionale se constituie și funcționează la nivelul fiecărei regiuni de dezvoltare, în baza acordurilor voluntare, și au o structură multi-actori care asigură reprezentarea tuturor partenerilor sociali. CNDIPT avizează reprezentanții fiecărui actor și face demersurile necesare pentru semnarea acordului de colaborare voluntară. Acordul se semnează pe o perioadă minimă de 6 ani.

Consoțiile regionale includ membri ai:

(ii) Autorităților publice: Câte un reprezentant din partea punctului de lucru regional al CNDIPT, Inspectoratele Școlare Județene din regiunea respectivă, Consiliu Județean, AJOFM, ADR (Agenția de Dezvoltare Regională)

(iii) Instituții de învățământ superior: Câte un reprezentant al fiecărei instituții de învățământ superior reprezentative la nivel regional pentru profilul economic și de piață a muncii al regiunii

CLDPS este o structură partenerială consultativă, fără personalitate juridică, care funcționează în sprijinul Inspectoratelor Școlare. Similar cu rolul Comitetelor Regionale, CLDPS-urile au obiectivul central de a armoniza politicile și măsurile cu impact asupra ÎPT, însă acestea acționează la nivel județean și local.

CLDPS are rol cheie în:

- gestionarea parteneriatului social la nivel județean și local și au atribuții extinse în setarea ofertei ÎPT,
- analizează și avizează propunerile prezentate de inspectoratele școlare privind proiectele planurilor de școlarizare pentru ÎPT, furnizează aviz consultativ privind oportunitatea,
- autorizării unităților de învățământ pentru un nou nivel de învățământ/specializare/calificare profesională și
- avizează curriculumul în dezvoltare locală (CDL).

CLDPS are ca obiective și elaborarea celor două documente strategice de la nivel local pentru fundamentarea ofertei ÎPT prin:

- elaborarea, actualizarea și monitorizarea PLAI - document strategic la nivel local și

³ ORDIN nr. 4.456 din 8 iulie 2015 privind aprobarea Cadrelor generale de organizare și funcționare a structurilor parteneriale consultative pentru învățământul profesional și tehnic

- monitorizarea implementării PAS – document strategic la nivelul școlilor.

CLDPS se constituie și funcționează, la nivelul fiecărui județ, în baza unui acord de colaborare voluntară, similar cu Consorțiile Regionale. CLDPS funcționează însă în baza regulamentului de organizare și funcționare elaborat și adoptat la nivel intern⁴.

Consiliile de administrație ale inspectoratelor școlare decid asupra relevanței actorilor locali în privința ÎPT și transmit în scris partenerilor sociali reprezentativi solicitarea de participare în CLDPS și de încheiere a acordului de colaborare voluntară. Acordul de colaborare voluntară se încheie pe o perioadă de minim 6 ani, iar componența sa este determinată de inspectoratele școlare. Acestea transmit partenerilor sociali reprezentativi solicitarea de participare în CLDPS și de încheiere a acordului de colaborare voluntară.

Structura multipartită a CLDPS, între 13 și 25 membri, dispunând de un președinte, vicepreședinți și secretariat, include:

(i) Autorități publice: reprezentanți ai inspectoratului școlar, instituția prefectului, consiliul județean, consilii locale/primării, AJOFM, Direcția pentru agricultură, Inspectoratul teritorial de muncă, agenția județeană de prestații sociale;

(ii) Operatori economici: reprezentanți ai asociațiilor patronale și operatori economici reprezentativi pentru domeniile în care se organizează formare profesională inițială, Camera de Comerț și Industrie;

(iii) Organizații sindicale reprezentative pentru domeniile în care se organizează formare profesională inițială și organizații ale societății civile: organizații neguvernamentale, asociații profesionale, asociații ale părinților.

1.3. Documente cheie pentru setarea ofertei ÎPT

Trei documente cheie (PRAI, PLAI, PAS) oferă cadrul necesar fundamentării ofertei ÎPT și planului anual de școlarizare. Procesul de elaborare a acestora se află la nivelul Consorțiului Regional pentru PRAI, CLDPS pentru PLAI și unității de învățământ pentru PLAI. Dacă procesul colaborativ de elaborare a acestora poate fi considerat satisfăcător, nu același lucru se poate spune despre componenta de monitorizare și evaluare, element cheie în implementarea cu succes a obiectivelor, măsurilor și proiectelor propuse.

Componenta M&E necesită o (mult) mai bună coordonare între actori și o diferențiere mai clară între responsabilitățile fiecăruia. Numărul ridicat de acțiuni ce au multiple instituții responsabile, respectiv se desfășoară pe niveluri diferite (regional, județean, local) duce la imposibilitatea asumării acestor procese ca instrumente separate. În practică, procesul de monitorizare și evaluare a acțiunilor asumate este unul deficitar, iar în ultimii ani remarcăm inclusiv lipsa publicării acestor evaluări.

PRAI (Planul regional de acțiune pentru învățământ) este un document strategic la nivel regional care trebuie să fundamenteze cadrul necesar corelării ofertei de IPT cu cererea pieței și nevoile de dezvoltare socio-economică în perspectiva anului 2025. La nivel național au fost elaborate 8 planuri regionale, specifice fiecărei regiuni de dezvoltare administrativ-teritoriale, care includ:

- analiza contextului regional din punct de vedere al evoluțiilor și previziunilor demografice, de piață a muncii și economice;

⁴ În baza cadrului general de organizare și funcționare parte a Ordinului nr. 4456 din 8 iulie 2015.

- analiza capacității sistemului învățământului profesional și tehnic de a răspunde nevoilor identificate prin diagnoza contextului regional;
- prioritățile, țintele și acțiunile pentru dezvoltarea învățământului profesional și tehnic la nivel regional definite în urma analizei capacității sistemului învățământului profesional și tehnic de a răspunde nevoilor identificate prin diagnoza contextului regional;
- contribuția învățământului superior la dezvoltarea regională.

Sursa Planul Regional de Acțiune pentru Învățământ/ PRAI⁵

PRAI este elaborat și coordonat de Consorțiul Regional. Documentul trebuie actualizat anual (ultima actualizare a avut loc însă în 2018), iar documentul conține calendarul principalelor obiective, măsuri și proiecte asumate la nivel regional și responsabilii instituționali pentru îndeplinirea acestora, respectiv un set important de anexe și date statistice de suport pentru setarea ofertei ÎPT – privind piața muncii, educație, economie, demografie, inclusiv corelarea solicitărilor operatorilor economici cu oferta ÎPT de la nivelul fiecărei regiuni/județ. Membrii Consorțiului Regional au ca responsabilitate monitorizarea și evaluarea îndeplinirii măsurilor și proiectelor incluse în PRAI, însă această componentă este neglijată.

Componenta de monitorizare și evaluare necesită sinergii cu ceilalți actori de la nivel județean/local, în special CLDPS, întrucât o parte importantă dintre activitățile PRAI de promovare ÎPT, sondare elevi și operatori economici, corelarea documentelor strategice, se întâmplă la nivel sub-regional. În lipsa unui mecanism de monitorizare care să urmărească implementarea măsurilor și proiectelor din PRAI la toate nivelurile – regional, județean, local – este neclară capacitatea oricărui actor de a monitoriza eficient acțiunile incluse și asumate. De altfel, aceasta este și o recomandare a PRAI Vest, care subliniază necesitatea de diferențiere mult mai clar între activitățile ce trebuie implementate de fiecare actor, respectiv ce actor (Consorțiul Regional sau CLDPS) are obligația de a monitoriza și evalua îndeplinirea acestora.

PLAI (Planul Local de Acțiune pentru Învățământ) este un document strategic la nivel local care, similar cu obiectivele PRAI, are rolul de a îmbunătăți corelarea dintre oferta ÎPT și nevoile de dezvoltare socio-economice la nivel județean și de a crește contribuția ÎPT la dezvoltarea regională sustenabilă. PLAI este elaborat, actualizat și monitorizat periodic în cadrul CLDPS și este aprobat de Consiliul de Administrație al Inspectoratului Școlar.

PLAI se referă la ansamblul de obiective, măsuri și proiecte de la nivel județean ce poate crește relevanța învățământului ÎPT și o corela cu nevoile forței de muncă. Planul reprezintă un document strategic esențial pentru fundamentarea planului și cifrei de școlarizare în fiecare an și include o structură predefinită:

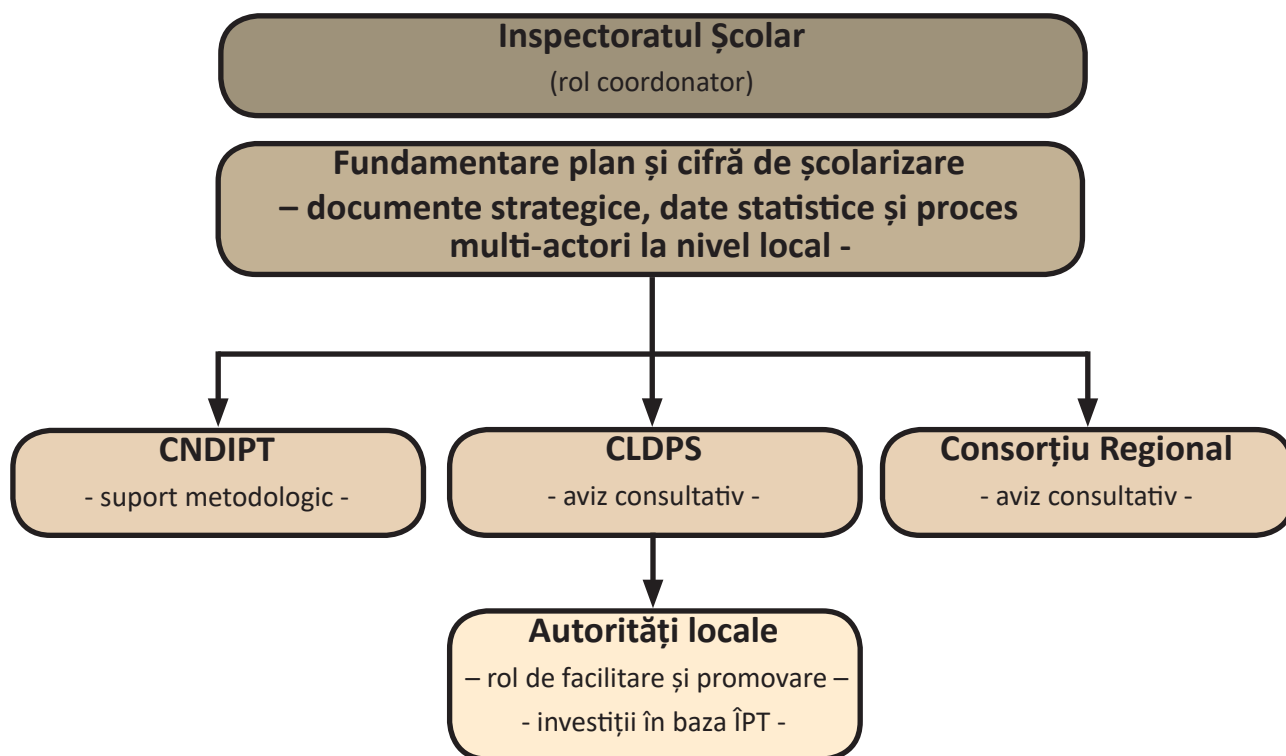
- analiza contextului județean din punct de vedere al evoluțiilor și previziunilor demografice, piață a muncii și economice;
- analiza capacității sistemului ÎPT de a răspunde nevoilor identificate prin analiza contextului județean și regional;
- prioritățile, țintele și acțiunile pentru dezvoltarea ÎPT la nivel județean ca răspuns la nevoile identificate;
- contribuția învățământului superior la dezvoltarea regională.

PAS (Planul de Acțiune al Școlii) este elaborat la nivelul unităților de învățământ, corelat cu obiectivele și măsurile asumate la nivel regional și județean prin PRAI și PLAI. Monitorizarea PAS este sub coordonarea CLDPS, cu sprijinul Inspectoratului Școlar și unității de învățământ. Monitorizarea și evaluarea PAS este una internă, la nivelul unității de învățământ, însă rezultatele acestui proces intern necesită validarea și avizul CLDPS.

⁵ <http://infraed.ro/planul-regional-de-actiune-pentru-Invatamant-prai/>

Ecosistemul ÎPT este influențat și de alte documente strategice de la nivelul autorităților publice locale – Primărie și Consiliul Județean, în special asumarea de către acești actori a unor obiective de dezvoltare a ÎPT, dublate de măsuri hard tip investiții în infrastructură sau soft – campanii de promovare sau rol de facilitare între diverșii actori locali. Strategiile de dezvoltare de la nivel local includ deseori prevederi privind ÎPT.

Deși atât primăria, cât și consiliul județean, sunt parte a ecosistemului ÎPT, aceștia nu au rol formal de coordonare, deși pot reprezenta un liant cheie între unitățile de învățământ și operatorii economici. Capitolele din strategiile de dezvoltare dedicate educației trebuie corelate cu cele 3 documente descrise anterior – PRAI, PLAI și PAS – pentru o mai bună operaționalizare a țintelor asumate la nivel local și județean.



1.4. Procesul de setare a ofertei ÎPT

Inspectoratele Școlare Județene/ Inspectoratul Școlar al Municipiului București joacă un rol cheie în setarea planului de școlarizare (învățământ liceal și profesional), adică a numărului de clase distribuite per filiere și școli pentru anul școlar viitor. Procesul este unul descentralizat, decizia fiind la nivel județean, deși planul trebuie avizat de Ministerul Educației și Cercetării. Planul de școlarizare are două componente majore de fundamentare: (1) utilizarea de date statistice pentru o mai bună înțelegere a contextului național, regional și local, în special privind criteriile pieței forței de muncă, educație, economie și demografie, respectiv (2) un proces multi-actori de consultare, care implică o componentă formală⁶ și una mai degrabă informală.

În funcție de tipul de învățământ, fundamentarea planului de școlarizare și propunerile privind cifra de școlarizare includ:

⁶ Ministerului Educației și Cercetării publică anual un ordin prin care sunt prevăzute etapele și acțiunile pentru stabilirea cifrei de școlarizare în învățământul dual și în învățământul profesional de stat pentru anul școlar.

Art 9, alineat 3 - Propunerile privind cifra de școlarizare pentru clasele de început din ciclul superior al liceului, învățământ de masă, clasa a XI-a, cu frecvență, seral, filiera tehnologică, se vor face ținând seama de numărul estimat al solicitărilor absolvenților de zece clase de liceu din seriile anterioare, absolvenților de stagii de pregătire practică, absolvenților învățământului profesional din seria curentă și seriile anterioare, absolvenților anului de completare, după completarea obligatorie a locurilor libere din clasele existente, cu respectarea legislației în vigoare.

Art 10, alineat 1 - Propunerile privind numărul de locuri pentru învățământul profesional se realizează cu respectarea prevederilor legislației în vigoare privind organizarea acestui tip de învățământ și pe baza unei analize detaliate a nevoilor pieței muncii, a tendințelor de dezvoltare economică din zonă, conform documentelor de planificare, respectiv PRAI și PLAI, pe baza solicitărilor operatorilor economici sau a solicitărilor motivate ale inspectoratelor școlare/unităților de învățământ.

Art 10, alineat 2 - Propunerile privind numărul de locuri pentru învățământul dual se realizează cu respectarea prevederilor legislației în vigoare privind organizarea acestui tip de învățământ, pe baza solicitărilor operatorilor economici, doar în condițiile existenței contractelor de parteneriat încheiate între unitățile de învățământ, operatorii economici și unitatea administrativ-teritorială pe raza căreia se află unitatea de învățământ.

Art 10, alineat 3 - Propunerile privind numărul de locuri pentru stagiile de pregătire practică se realizează pe baza opțiunilor exprimate în scris de către absolvenții ciclului inferior al liceului, filiera tehnologică.

Sursă Fundamentarea cifrei de școlarizare pentru învățământul preuniversitar de stat finanțat de la bugetul de stat și prin bugetele locale/județene, după caz | Metodologie⁷

Oferta de școlarizare coordonată de inspectoratele școlare beneficiază de suportul metodologic al CNDIPT și de un proces de consultare și avizare ce include structurile consultative de la nivel de județ – CLDPS și regiune – Consorțiul Regional. Planul necesită și avizul Ministerului Educației și Cercetării. Proiectul planului de școlarizare pentru învățământul preuniversitar de stat profesional, liceal (filiera tehnologică) și postliceal conține în mod obligatoriu avizul CLDPS și coordonatorului regional CNDIPT. Avizul este însă consultativ.

Elaborarea și fundamentarea planului trebuie să țină cont de:

- calendarul anual de consultare a tuturor actorilor relevanți (CLDPS, Consorțiul Regional, operatori economici, unități de învățământ) setat printr-un ordin al Ministerului Educației și Cercetării,
- documentele strategice de la nivel regional și local (PRAI, PLAI, PAS), actualizate anual, și obiectivele, măsurile și proiectele asumate,
- seturile de date statistice oferite de CNDIPT ca anexe la PRAI și PLAI (privind piața muncii, economie, educație și demografie).

Acest proces multi-actori, coordonat de inspectoratele școlare, este însă deseori afectat de numeroase provocări, ceea ce afectează corelarea planului de școlarizare cu obiectivele asumate (inclusiv raportul 60-40 în ceea ce ține de filierele ÎPT și teoretice), dar și îndeplinirea țintelor inițiale (de cele mai multe ori, clasele ÎPT fiind cele mai afectate). Numeroasele seturi de date și analize de care dispun inspectoratele școlare ar necesita un proces mai bine fundamentat (și asumat) de interpretare a datelor și corelare a acestora cu procesul de consultare, iar analiza de nevoi ar trebui să conducă spre o setare obiectivă a cifrei de școlarizare.

Dacă în cazul învățământului dual propunerile privind cifrele de școlarizare se realizează „doar în condițiile existenței contractelor de parteneriat încheiate între unitățile de învățământ, operatorii economici și

⁷ <https://lege5.ro/Gratuit/he2tqmjxgyza/fundamentarea-cifrei-de-scolarizare-pentru-invatamantul-preuniversitar-de-stat-finatat-de-la-bugetul-de-stat-si-prin-bugetele-locale-judetene-dupa-caz-metodologie?dp=gqzdombrguzdcmi>

unitatea administrativ-teritorială pe raza căreia se află unitatea de învățământ”, acestea din urmă având caracter obligatoriu, în cazul învățământului profesional propunerile se pot face inclusiv pe “baza solicitărilor operatorilor economici sau a solicitărilor motivate ale inspectoratelor școlare/unităților de învățământ” ceea ce oferă un criteriu mult mai permisiv pentru elaborarea acestora. În cazul filierei tehnologice, criteriile sunt încă și mai permissive. Aceasta flexibilitate conduce deseori la decizii slab fundamentate și include un arbitrar în decizia finală privind planul de școlarizare.

Calendarul pentru planul de școlarizare pentru învățământul profesional și dual include: (i) fundamentarea planului de școlarizare pe baza datelor macro și documentelor strategice, respectiv a existenței solicitărilor de școlarizare în învățământul dual și profesional dinspre operatorii economici, (ii) analiza gradului de satisfacere a solicitărilor operatorilor economici de către CNDIPT și formularea de propuneri de remediere acolo unde solicitările nu corespund planului inițial, (iii) dezbateră și avizarea planului propus de inspectoratul școlar în cadrul CLDPS și transmiterea acestuia către școli și CNDIPT și (iv) transmiterea versiunilor finale ale planurilor de școlarizare către Ministerul Educației și Cercetării, însoțite de documentele suport.

Pe scurt, calendarul și etapele pentru stabilirea unui plan anual de școlarizare includ:

	Tip activitate	Termen estimativ (raportat la anul școlar 2022-2023)
Etapa 1	Acțiuni de promovare a ÎPT de către Inspectoratele Școlare, reprezentanți CLDPS și Camere de Comerț în rândul operatorilor economici și unităților de învățământ profesional și tehnic. Inspectoratele Școlare informează autoritățile publice locale privind implicarea acestora în evenimentele de promovare și necesitatea de a încheia contracte de parteneriat pentru învățământul dual.	29 Octombrie 29 Octombrie
Etapa 2	Fundamentarea planului de școlarizare de către Inspectoratele Școlare pe baza datelor macro și documentelor strategice (PRAI, PLAS, PAS), respectiv a existenței solicitărilor de școlarizare în învățământul dual și profesional dinspre operatorii economici. Analiza gradului de satisfacere a solicitărilor operatorilor economici de către CNDIPT și formularea de propuneri de remediere acolo unde solicitările nu corespund planului inițial.	26 Noiembrie 2 Decembrie
Etapa 3	Inspectoratele școlare definitivează situația cu locurile propuse la învățământul dual și profesional de stat, în urma propunerilor formulate de CNDIPT.	7 Decembrie
Etapa 4	Inspectoratele școlare solicită o ședință a CLDPS pentru analiza și avizarea planului propus și numărului de locuri pentru învățământul profesional de stat și pentru învățământul dual. La ședință pot participa reprezentanți CNDIPT, operatori economici, autorităților publice locale, directorii unităților de învățământ care vor organiza învățământ dual.	8-15 Decembrie

	Tip activitate	Termen estimativ (raportat la anul școlar 2022-2023)
Etapa 5	<p>Inspectoratele Școlare transmit unităților de învățământ și unităților administrativ-teritoriale pe raza cărora se află unitățile de învățământ respective proiectul cifrei de școlarizare la învățământul dual, avizat de CLDPS și CNDIPT. Avizul acestora este obligatoriu.</p> <p>Inspectoratele Școlare transmit unităților de învățământ proiectul cifrei de școlarizare la învățământul profesional de stat, avizat de CLDPS și CNDIPT</p> <p>Inspectoratele Școlare transmit la CNDIPT proiectul cifrei de școlarizare la învățământul dual și învățământul profesional de stat.</p>	8-15 Decembrie
Etapa 6	Inspectoratele Școlare organizează o nouă ședință a CLDPS pentru analiza și avizarea proiectului cifrei de școlarizare pentru învățământul profesional și tehnic (învățământ postliceal, învățământ liceal filiera tehnologică, învățământ profesional de stat, învățământ dual, stagii de pregătire practică).	13-20 ianuarie
Etapa 7	<p>Inspectoratele Școlare aprobă cifra de școlarizare în Consiliul de Administrație.</p> <p>Inspectoratele transmit proiectul cifrei de școlarizare la Ministerul Educației și la CNDIPT.</p> <p>CNDIPT transmite către Ministerul Educației situația centralizatoare a proiectului cifrei de școlarizare pentru învățământul profesional de stat și învățământul dual, precum și nota de informare privind avizarea de către CLDPS și CNDIPT a cifrei de școlarizare pentru învățământul profesional și tehnic.</p>	<p>20 ianuarie</p> <p>21 ianuarie</p> <p>28 ianuarie</p>

Sursă CALENDARUL etapelor și acțiunilor pentru stabilirea cifrei de școlarizare în învățământul dual și în învățământul profesional de stat pentru anul școlar 2022-2023

Procesul de setare a planurilor de școlarizare pentru ÎPT este însă uneori afectat de măsuri ce nu sunt fundamentate exhaustiv pe baza datelor aferente documentelor strategice sau procesului multi-actori, ținând cont de lipsa elementului de monitorizare și evaluare în cazul primului, respectiv lipsei pârgurilor CLDPS de a influența planul de școlarizare.

Ponderea ÎPT asumată la nivel național este de 60% (comparativ cu 40% filieră teoretică), însă în practică, numărul claselor teoretice depășește procentul de 40% și, mai mult, aproape unanim acestea au un grad de ocupare mult mai ridicat.

La nivelul județului Caraș Severin în anul școlar 2021-2022, ponderea locurilor ocupate la nivelul filierei teoretice (real și umanist) a fost de 90,44%, comparativ cu 73.53% la nivelul învățământului profesional și dual, respectiv 58.71% la nivelul filierei tehnologice. În ceea ce ține de numărul de clase propuse, 50.67% au fost filieră teoretică și vocațională, 29,33% filieră tehnologică și numai 20% învățământ profesional și dual.⁸

La nivelul județului Neamț în anul școlar 2021-2022, gradul de realizare al planului de școlarizare a fost de 99,63% la nivelul învățământului liceal, comparativ cu 94,50% învățământului profesional și dual. În ceea ce ține de numărul de clase propuse, 47 % au fost filieră teoretică și vocațională, 34% filieră tehnologică și numai

⁸ Raport privind starea învățământului, Județul Caraș Severin, 2021-2022

19% învățământ profesional și dual. În ceea ce privește distribuția elevilor din învățământului profesional, 94% au optat pentru învățământ profesional de stat, 4% pentru învățământ profesional dual și 2% pentru stagii de pregătire practică.

Planurile propuse de inspectoratele școlare nu țin de fiecare dată cont de raportul 60-40 și nici nu au obligația legală de a include recomandările ce reies din dezbaterile din interiorul CLDPS. Cum avizele acestora sunt consultative, iar procesul este unul coordonat aproape integral de inspectoratele școlare, între etapele intermediare de dezbatere și avizare a planurilor și varianta lor finală pot interveni modificări ce se reflectă uneori prin creșterea numărului de clase de filieră teoretică (real și umanist) care nu țin cont de numărul real de absolvenți sau cererile operatorilor economici. La nivelul multor județe, se remarcă o menținere a unui număr ridicat de clase teoretice și scăderea celor ÎPT, în condițiile în care numărul de elevi este în continuă scădere. Acest lucru, cuplat cu o promovare modestă a ÎPT și a unei reticențe în rândul elevilor de a opta pentru aceste clase conduce la un grad de ocupare scăzut al claselor ÎPT.

Procesul de consultare dintre inspectoratele școlare și structurile consultative de la nivel local (CLDPS) și regional (Consortiile Regionale) este și el unul mai degrabă formal. Cele din urmă, lipsite de personalitate juridică, au o capacitate limitată de a influența planurile de școlarizare, deși, teoretic, rolul lor este unul cheie în procesul de consultare și avizare, respectiv în monitorizarea și evaluarea planurilor de promovare a ÎPT cuprinse în documentele strategice PRAI și PLAI.

Capitolul 2 - Situația ÎPT la nivel local - municipiul Reșița

2.1. Oferta școlară pentru IPT - dual și provocări legate de ocuparea locurilor

În județul Caraș-Severin, cu o populație școlară în scădere accelerată, datele centralizate din raportul privind Starea Învățământului⁹ arată însă că, după finalizarea tuturor etapelor de admitere, pentru anul școlar trecut (2021-2022) gradul de ocupare a locurilor aprobate la învățământul profesional și dual este de 73,5%. **Practic au fost ocupate puțin peste 300 de locuri din cele 427 aprobate.** În spatele acestor cifre sunt multe realități, provocări și decizii care ne arată că se poate face mai mult pentru a răspunde unei provocări majore pentru întreaga populație a județului: forță de muncă calificată care să atragă investiții noi.

În municipiul Reșița mai funcționează în acest moment două colegii cu clase de dual și învățământ tehnic sau profesional: Colegiul Tehnic și Colegiul Economic al Banatului Montan urmare a comasării unuia din colegiile tehnice. **Primele clase de învățământ profesional dual au apărut din anul școlar 2017-2018, iar în anul școlar 2021-2022 erau înregistrați în acest sistem aproximativ 500 de elevi. Anul trecut, la cele două colegii din Reșița, majoritatea claselor de la filiera tehnologică funcționau în sistem dual și au venit cu o ofertă de 158 de locuri pentru 11 calificări.** Pentru practica la angajator, Colegiul Tehnic a avut parteneriate cu 12 firme din oraș inclusiv companii locale de utilități precum Transport Urban Reșița sau Aqua Caraș. Colegiul Economic al Banatului Montan a avut contracte de practică cu 11 firme și a oferit 59 de locuri pentru patru calificări în turism și alimentație și Industrie alimentară¹⁰.

Evoluția populației școlare și a opțiunilor filieră teoretică - tehnologică arată o scădere constantă a numărului

⁹ Starea învățământului preuniversitar din județul Caraș-Severin, anul școlar 2020-2021

¹⁰ <https://resita.ro/scoala-duala-la-resita-11-calificari-profesionale-pentru-care-pot-opta-absolventii-de-gimnaziu/>

de elevi per general, dar și o tendință de creștere a orientării acestora cu precădere spre învățământul dual la nivelul județului Caraș Severin. Cu toate acestea, numai șase clase de învățământ dual au fost aprobate în anul școlar 2021-2022, respectiv nouă clase pentru învățământul profesional. În plus doar 70% din locurile disponibile - în mare parte cerute de agenți economici - au fost ocupate. **Aceste cifre ne arată un potențial care rămâne în continuare neexploatat cu costuri sociale semnificative (tineri NEETs, abandon școlar, performanțe scăzute, eșecul absolvirii – un număr crescut de elevi nu promovează bacalaureatul.)**

Potrivit majorității decidenților consultați de CRPE în realizarea acestei analize de nevoi există câteva provocări majore legate de ÎPT:

- numărul de locuri oferit de liceele cu profil tehnologic nu sunt ocupate în totalitate ceea ce afectează cifra de școlarizare pe care o obțin în anii următori dintr-o serie de cauze pe care le vom analiza mai jos.
- cererea agenților economici este, pentru unele specializări, mult mai mare decât numărul de locuri și mult peste numărul elevilor care vin în ÎPT - dual.
- Atractivitatea/ rata de ocupare scăzută a profilelor tehnologice este pusă pe seama supradimensionării ofertei educaționale la liceele teoretice, stereotipurilor negative care persistă în rândul părinților și elevilor legate de prestigiul școlilor profesionale.

La acestea se adaugă, în cazul Reșiței, distanțele mari dintre localități (ÎPT și dual în Reșița a atras mereu elevi din județ) și provocările ce țin de scăderea populației școlare pe fondul unei demografii în declin accentuat în cazul județului Caraș-Severin.

„De multe ori, avem mult mai multe cereri de la operatori decât număr de locuri pe care putem ocupa. Anul trecut am avut cereri de 10 clase și am ocupat abia 3 din 5 aprobate – după două etape de admitere. Mi-ar fi fost imposibil să cer clase câte am avut solicitări. Am avut cereri de la 2 operatori mari TMK și UCMR pentru (70 locuri), nu am reușit. Dacă operatorul cere și nu primește an după an nu va mai vrea”. (director colegiul tehnic)

„În Reșița ÎPT are facilități suficiente, primăria este implicată, însă marile probleme sunt: clasele de teoretic multe, iar în privința ÎPT care adună elevi din județ - distanțe foarte mari și mentalitatea, percepția că școala profesională este pentru elevii slabi. (director colegiu tehnic)

„Chiar dacă ni se aprobă toate locurile solicitate (134 locuri anul trecut) – am ocupat numai 67. E o problemă și de mentalitate – de ce să meargă la ÎPT și nu la liceu și apoi facultate? Apoi distanțele mari”. (director colegiu tehnic)

2.2. Populația școlară - prima mare provocare. Abandonul școlar și migrația, o pierdere de 10% a populației școlare

Confruntat cu una din cele mai serioase depopulări la nivel național și unul din cei mai ridicați indici de îmbătrânire demografică (2022)¹¹ (al doilea la nivel național), sistemul de educație din județul Caraș-Severin are de gestionat provocări serioase legate de scăderea constantă și semnificativă al populației școlare.

Cauzelor naturale li se adaugă migrația externă, migrația internă (spre județene învecinate cu mai mare potențial economic, în special Timiș), abandonul școlar (timpuriu – în cartiere sau zone sărace elevii nu ajung să termine clasa a VIII-a) sau abandon școlar la finalul gimnaziului – cu efect direct pe cifrele de școlarizare.

Potrivit celor mai recente date centralizate de Inspectoratul Școlar Caraș-Severin în toamna lui 2022 sistemul

¹¹ Citește întreaga știre: [Dimensiunea unui dezastru: în 37 din cele 42 de județe, populația vârstnică este mai numeroasă decât cea tânără](#)

de educație a pierdut 8-10% din elevi – aproximativ 200 se opresc între gimnaziu și liceu – majoritatea candidați potențiali ai învățământului profesional și tehnic. O serie de soluții au fost gândite și puse în practică de autoritățile locale însă rezultatele rămân limitate.

200 de elevi înseamnă un număr de 8-10 clase ce nu pot fi acoperite cu populație școlară în condițiile unei restructurări a rețelei școlare lente și blocate din diferite cauze: inerția sistemului de învățământ, interese politice locale, mecanisme de consultare și decizie perturbate de alte interese.

ZONE/ELEVI	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Diferențe elevi
ANINA	148	128	111	105	100	133	107	54	40	41	1	
BĂILE HERCULANE + MEHADIA	288	296	265	292	207	238	271	152	80	113	33	
BOZOVICI+ PRIGOR	165	160	163	153	145	149	167	90	86	106	20	
BOCȘA + BERZOVIA	354	353	323	325	319	279	269	202	216	200	-16	
CARANSEBEȘ+ TEREGOVA	768	680	682	614	575	593	639	448	315	455	140	
MOLDOVA NOUĂ	414	342	317	309	268	250	305	184	145	145	0	
ORAVITA	379	337	360	298	266	323	328	246	228	213	-15	
OTELU ROSU	311	318	277	237	225	220	296	160	155	162	7	
REȘIȚA + CARAȘOVA	1244	1148	947	869	891	863	905	657	436	529	93	
TOTAL	4071	3762	3445	3202	2996	3048	3287	2193	1701	1964	263	

2.3. A doua mare provocare: supradimensionarea planului de școlarizare la filiera teoretică. Ponderea teoretic versus ÎPT

O a doua mare provocare pe care autoritățile locale o au de rezolvat la nivel local, în afara scăderii populației școlare din cauzele mai sus enumerate (naturale, economice și sociale), este legată de limitele deciziilor la nivel local. Dimensionarea planului de școlarizare favorizează de multe ori filierele teoretice și limitează semnificativ capacitatea sistemului ÎPT de a atrage elevi, indiferent de capacitatea resurselor investite sau direcționate pentru campanii de promovare.

Conform discuțiilor CRPE cu reprezentanții școlilor ÎPT, acestea consideră un succes dacă reușesc să convingă unul sau doi copii dintr-o clasă de a VIII-a de a aplica pentru ÎPT. De multe ori însă, atragerea elevilor se face inclusiv prin stimulente ori exemple de bună practică (burse școlare, investiții în școli și cămine, resurse disponibile pentru învățare) pe care elevii înrolați deja le împărtășesc în grupul lor de prieteni sau în familie.

Un obiectiv major, cunoscut și asumat la nivel local, pe care se pune un accent substanțial în cazul Reșiței este, potrivit Strategiei de Dezvoltare Locală (2015-2025): **creșterea ponderii învățământului tehnic versus cel teoretic** de la pondere 20% tehnic, 80% teoretic în 2015 la 60% tehnic, 40% teoretic în 2020. În ciuda unor eforturi considerabile, susținute, asumate și îndeplinite de Primăria Reșița, la nivelul municipiului acest obiectiv nu este încă realizat, asta deși conform chestionarelor aplicate pentru realizarea SDL 2015-2025, dezvoltarea unor clase de liceu cu profil profesional în municipiu a fost considerată utilă de majoritatea re-

spondenților (82,46%), numai 4,77% dintre aceștia nefiind de acord iar 12,77% nu au răspuns.

Unul din principalele motive invocate de majoritatea actorilor relevanți consultați de CRPE în realizarea acestui raport este oferta supradimensionată (uneori peste populația școlară) a filierei teoretice.

„Dacă învățământul teoretic continuă să aibă o ofertă bogată numeric, inflaționistă, o parte din elevi vor alege să meargă acolo pentru simplul motiv că «sună mai bine» (...) dacă vom continua în acest ritm, acest liceu se va desființa” (director colegiu cu clase de ÎPT)

„Avem un număr ridicat de clase teoretice și un număr în scădere de elevi (filiera teoretică are aceleași clase din 2013) în timp ce pe filiera tehnologică s-au tot redus. (director colegiu cu clase de ÎPT)

„Ne încapățânăm să menținem aceeași structură la filiera teoretică, s-au redus în mod natural de la un an la altul elevii cu efecte nocive pe alimentarea cu resursa umană pe piața muncii (...) Realitatea economică ne spune de ceva vreme: există o resursa umană tot mai mică și e nevoie să ne adaptăm. Deocamdată nu există soluții concrete, pe termen mediu și lung pentru creșterea natalității, oprirea exodului în străinătate.” (fost președinte al CLDPS)

„Mai este nevoie ca și cei din liceele teoretice să stabilească ce nivel de performanță își doresc. Ocuparea e proba finală și ea trebuie depășită și de școală, și de ISJ și de comunitate. Altfel, avem ca rezultat o școală făcută degeaba: elevul nu a reușit să facă ultimul pas. (fost președinte al CLDPS)

„Nu e posibil ca un absolvent cu medii de 2,3 și 4 să refuze să se înscrie la noi și să se poată înscrie la un liceu teoretic. Este nevoie de o clarificare în legislația școlară în această direcție. Suntem obișnuiți să lucrăm cu copii care nu sunt cei mai buni la școală, dar pe care îi putem ajuta să aibă o meserie și să le dăm o șansă pe piața muncii.” (director colegiu economic)

În concluzie, doi factori – (1) aprobarea unui număr ridicat de clase de filieră teoretică (real și umanist în mod special), dar și vocațional, cu un număr de 38 clase la nivelul anului școlar 2021-2028 care nu țin neapărat cont de numărul real de absolvenți (resursa școlară potențială) și (2) un rol diminuat, de anexă a ISJ pentru CLDPS privind rația 60/40 profesional - teoretic, – au un impact semnificativ asupra posibilității claselor ÎPT de a se ocupa.

La nivelul anului școlar 2021-2022, clasele de profil real și umanist au avut un grad de ocupare de 90,44%, semnificativ peste celelalte profile. Menținerea anuală a unui număr ridicat de clase la liceele teoretice limitează semnificativ posibilitatea elevilor de a opta pentru clase ÎPT în condițiile în care persistă, la nivelul percepției publice, unele stereotipuri negative legate de învățământul profesional.

Problema este cunoscută și asumată la nivelul Inspectoratului Școlar Caraș-Severin.

“Am prognozat 52% pondere pentru ÎPT deși recomandările sunt de 60 (pentru filiera tehnologică, profesional și dual) cu 40 (pentru filiera teoretică). Nici celelalte județe nu au reușit. Resursa școlară se îngrămădește pe clasele de teoretic (17) versus la jumătate pentru ÎPT. Proporția este și mai debalansată la nivelul municipiului Reșița unde ajunge la 60-65% pentru teoretic în defavoarea celui tehnologic.” (Inspector școlar ÎPT).

Reșița a mizat pe resursa școlară adusă din județ (60% din elevii de la ÎPT sunt din județ) în baza unei oferte consistente a autorităților locale. Mare parte a elevilor de la cele două mari colegii tehnice din Reșița vin din afara orașului însă cifrele planificate din planul de școlarizare nu au fost însă atinse. Această dimensiune a fost atinsă și în SDL 2015-2025, unde, conform datelor chestionarului aplicat la nivelul populației municipiului, aproape 75% dintre cetățenii fiind de acord ca municipiul Reșița să reprezinte un centru de învățământ zonal preluând copiii din comunele arundate.

Este așadar o rezervă cu potențial care trebuie aliniată însă cu ofertele din orașele mici ale județului. Deși

nu a atins încă obiectivul asumat, această miză a Reșiței are potențial, este în linie cu trendurile de la nivel european și merită în continuare exploatată.

2.4. A treia provocare: Corelare deficitară a ofertei școlare la nivel de județ

Ofertei supradimensionate a filierei teoretice i se adaugă o altă provocare cu care se confruntă liceele cu specializări și profile tehnologice și care fac dificile performanțele acestora: suprapuneri de specializări în oferta școlară, care devine concurențială, însă nealiniată cu nevoile de pe piața muncii, motivată deseori numai de principiul descentralizării, la nivel de județ.

În cazul județului Caraș-Severin, în oferta școlară pentru zona servicii (vânzător, bucătar, ospătar, etc.) școlile cu profil economic din județ sunt în fața unei competiții între ele, iar oferta nu ține întotdeauna cont nici de cifrele de pe piața locală furnizate de serviciile locale de ocupare și formare profesională. De multe ori în aceste domenii este excedent de personal deja calificat (datele trebuie corelate cu trendurile și documentele lunare ale AJOFM) care nu este ocupat. Fărămișarea ofertei școlare pentru anumite specializări în multe localități din județ, fundamentată sau nu de nevoia locală, face dificile investiții strategice în anumite școli sau facilități de practică, crește cheltuielile publice, în timp ce calitatea și performanțele elevilor stragnează.

Un rol cheie în alinierea acestor oferte îl au administrațiile publice locale, factorul politic și coordonarea și implicarea Consiliului Județean alături de un rol crescut al CLDPS. În practică, setarea ofertei, acolo unde procesul se dorește a fi unul bine fundamentat, necesită un facilitator/catalizator, ce poate pune laolaltă școli, antreprenori, operatori economici, administrația locală, alți actori locali prin organizarea de evenimente deschise, consultări, etc. Acest rol poate fi jucat de administrația locală - fie la nivel județean, fie la nivel de municipiu, în cazul municipiului Reșița.

2.5. Agenți economici, ucenicie, practica, parteneriate/dual - cum arată cererea dinspre agenții economici

Începând cu anul școlar 2017 implicarea agenților economici - în special în formula dual a ÎPT - a cunoscut o creștere semnificativă pe măsură ce companiile locale au înțeles rolul lor și beneficiile acestui sistem de școală cu practică la locul de muncă. Există în acest moment parteneriate solide cu cele două mari colegii cu profile tehnice/servicii și tehnologice, cu companii care au un cuvânt de spus în consiliile de administrație ale școlilor. Însă, Reșița se află acum într-un alt moment: nevoia și dorința mediului de afaceri de a se implica în dual depășește cererea sau mai exact numărul elevilor pe care sistemul de educație (cu lanțul decizional național - local) reușește să îi orienteze spre acest tip de învățământ.

Caraș-Severin este un județ cu o economie dominată de afaceri mici (1-10 angajați), cu cel mai mic număr de firme mari (peste 50 de angajați) la nivel național, ceea ce presupune un efort conjugat, semnificativ, cu predictibilitate redusă de centralizare a nevoilor de ocupare și angajare la nivelul mediului de afaceri. Firmele mici, afectate în bună măsură în perioada pandemiei și post-Covid 19 de criza prețurilor la energie și inflație, au dificultăți mult mai mari în a prognoza nevoile de ocupare pe termen scurt și mediu. Pe de altă parte, ajung către școli cu oferta de a prelua în practică 1 până la 3 elevi. De aici și dificultatea organizării unor clase, pe grupe cu multiple calificări.

Majoritatea actorilor relevanți consultați de CRPE au indicat faptul că, în ciuda acestor dificultăți, cererea agenților economici a crescut semnificativ în ultimii ani, există parteneriate constante cu unele firme care sunt actualizate an de an, în timp ce noi firme se îndreaptă către școli.

O implicare crescută a Primăriei Reșița și un suport semnificativ din bugetul local au dus la un pachet

consistent ca ofertă educațională pentru elevii care s-ar orienta spre învățământul profesional și tehnic. Pe lângă bursa oferită de agentul economic, Primăria Reșița oferă printr-un program local, special conceput, cazare, meniu complet în fiecare zi, transport public gratuit și decontarea a opt drumuri pe lună spre casă (în cazul elevilor care vin din județ). Astfel, oferta colegiilor tehnice din Reșița, susținută și promovată de administrația municipiului este generoasă.

- Bursă de studiu lunară în cuantum de 200 RON/lună (învățământul dual/profesional);
- Bursă suplimentară, acordată de către operatorul economic (învățământul dual);
- Bursă "Bani de liceu", în cuantum de 250 RON/ lună (liceu zi);
- Cazare gratuită și 3 mese gratuite pe zi la cantina școlii (bursă REPOP);
- Tichete de masă oferite de agenții economici;
- Transport gratuit în oraș, pe baza cardului de călătorie oferit de Primăria Reșița;
- Decontarea transportului intrajudețean, pe bază de abonament, limita a 50 km;
- Decontarea a 8 călătorii dus - întors, pentru elevii care locuiesc la internat sau în gazdă;

2.6. Mecanismele decizionale și funcționarea lor la nivel local

Există decizii importante la nivel local care pot influența semnificativ învățământul profesional și tehnic, ca de altfel și mecanisme de consultare (dintre care cel mai important rămâne CLDPS), dar care, fără atribuțiile necesare riscă să devină formale, fără fond și ineficiente. Cele mai importante direcții/indicatori prin care ÎPT poate fi sprijinit sunt: cifrele de școlarizare, ponderi realiste ÎPT vs. teoretic, restructurarea eficientă a rețelei școlare. La acestea se adaugă investițiile în infrastructură școlară, coordonarea și cointeresarea mediului de afaceri, promovarea ofertei educaționale, decizii aliniate la nivel local și județean.

Toți cei consultați de CRPE în realizarea acestui raport au arătat faptul că restrângerea atribuțiilor CLDPS și acordarea unui rol eminent consultativ la nivel local a dus la transformarea sa de facto într-un mecanism formal pe lângă ISJ, deciziile finale revenind acestuia. Decizia finală, legată de cifre de școlarizare, ponderea profilelor teoretice vs. tehnice, este însă uneori afectată inclusiv de presiuni directe sau indirecte din partea școlilor, administrațiilor locale, factorului politic. Există de asemenea o influență reală la nivel local, a unor manageri de școli care puși în fața unei decizii de scădere a numărului de clase reușesc să le obțină în urma unor intervenții la nivel central (MEC este cel mai adesea indicat de către cei consultați).

Rolul formal al CLDPS și CNDIPT, printr-un simplu avis consultativ, oferă Inspectoratelor Școlare un rol cvasi-total în setarea cifrei de școlarizare, indiferent de etapele și calendarului de stabilire a planului. Lipsa de pârghii a altor actori în influențarea mecanismului decizional limitează un proces multi-actori veridic. Fundamentarea planului, bazat în teorie pe un număr ridicat de documente strategice, date statistice și un amplu proces de consultare, nu conferă o diviziune clară de responsabilități și asumări, iar lanțul de decizie depinde într-o mare măsură de deciziile de la nivelul ISJ-urilor.

"Cheia este la ISJ. Am auzit de la majoritatea inspectorilor școlari generali această intenție, de a susține ÎPT. Toți au venit cu ea și au eșuat. Între dorință și rezultatul final se interpun tot felul de factori – influențe din varii zone. Există tendința de autoapărare a sistemului. Școlile nu vor să accepte faptul că obiectivul final nu e formarea ci angajarea." (reprezentant sindicate, CLDPS).

2.7. Bună practică pentru ÎPT – cazul Reșița

Implicarea administrației locale în susținerea IPT la nivelul municipiului Reșița este remarcată de toți partenerii sociali, managementul școlilor, inspectorat, parteneri economici. Există câteva direcții de acțiune care merită mai atent documentate, evaluate, monitorizate și mai departe promovate ca bună practică, la nivelul altor județe sau la nivel național. Susținerea administrației locale acordată ÎPT și sistemului dual s-a realizat pe mai multe paliere:

- Un program de burse susținut din bugetul local la propunerea executivului primăriei care triplează bursa oferită de stat și oferă cazare și masă pentru elevii din afara municipiului încurajați astfel să opteze pentru filiera tehnică.
- Consultare și contact direct, permanent, cu agenții economici, parteneri sau potențiali parteneri de practică. Un chestionar care să surprindă nevoile agenților economici și intențiile lor de a participa la susținerea claselor de dual care au fost pregătite și realizate dinaintea pandemiei.
- O consistentă promovare a opțiunilor de tip dual pentru elevii de gimnaziu prin a) evenimente publice de promovare a ofertei educaționale a liceelor și a universității din Reșița inclusiv a liceelor cu profil tehnic care au fost organizate de primărie în centrul orașului b) promovarea ofertei educaționale și a pachetului de sprijin prin publicitate locală (inclusiv panotaj.)
- La nivel decizional: implicare directă a primarului orașului Reșița în sprijinirea învățământului profesional și tehnic; în echipa de decizie a fost cooptat un profesionist în educație cu extinsă expertiză pe ÎPT. Asumarea de către administrația locală a unui rol de facilitator/catalizator pentru ÎPT.
- Documentele strategice și programatice (SDL, PLAI, PRAI) sunt însoțite de instrumente de documentare a sprijinului, susținerii și interesului pentru continuarea unor investiții suplimentare în infrastructură/programe de susținere a ÎPT (ex:
 - chestionar cu privire la oportunitatea înființării unui centru județean de practică la Reșița cu dotări de nouă generație și infrastructura hard și soft necesară)
- Includerea în SDL a unui obiectiv specific privind ÎPT la nivelul administrației locale și corelarea documentelor strategice ale administrației locale cu PRAI/PLAI în ceea ce ține de ÎPT. Includerea în SDL a unui mecanism intern de monitorizare de către administrația publică locală a acelor măsuri, obiective și proiecte de la nivelul municipiului și care pot influența oferta școlară sau capacitatea de atragere a resursei școlare de către sistemul ÎPT de la nivelul municipiului.

Această analiză a fost documentată și realizată în cadrul proiectului **Parteneriat pentru Dezvoltare locală în domeniul ocupării tinerilor din Învățământul Profesional și Tehnic din municipiile Piatra Neamț și Reșița prin formare, consultare și dialog este finanțat prin Programul Operațional Capacitate Administrativă (POCA), componenta 1 - CP14/2021-** pentru regiunile mai puțin dezvoltate - Consolidarea capacității ONG-urilor și partenerilor sociali de a se implica în formularea și promovarea dezvoltării la nivel local, axa prioritară - Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente.

Cod proiect: **cod MySMIS2014 + 151009/SIPOCA 1027**

Editorul materialului: Centrul Român de Politici Europene www.crpe.ro

Data publicării: Septembrie 2023

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României.

Material gratuit

„Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020”